

рајући се од било каквог помињања ратних дејстава, а самим тим и смрти, спремни су да се смрзавају, гладују, кротко плаћају растуће порезе, послушно и масовно донирају за потребе Оружаних снага Украјине, само да би се осигурали, да би се сакрили од смрти. Тако свакодневна удобност ратује са истином.

УМЕСТО БРОДСКОГ, ТРЕБАЛО ЈЕ ПРОТЕРАТИ ЈЕВТУШЕНКА

Пише: Захар Прилепин

Совјетска власт није волела конкуренцију, уопште не зато што није прихватала законе тржишта. Совјетској власти је увек недостајало средстава. Најпре грађански рат, па тридесете, па Отаџбински рат, затим разарања, па Хладни рат...

Совјетска власт је педантно одабирала једну школу и у њу улагала. Није било довољно снаге и строгог буџета за све. У сликарству је бирала између конструктивиста и реалиста из АХРР-а и као резултат – кладилa се на АХРР. А могло се догодити и супротно.

У поезији је бирала између ЛЕФ-а Мајаковског, Јесењинових имажиста и разних пролетерских поетских организација. У почетку је фаворизовала пролетере, али се онда предомислила и изабрала линију Мајаковског – мада је он до тада успео да се упуца.

У прози је бирала између „сапутника” и „књижевности чињеница”, коју је исповедао Осип Брик, али је изабрала „сапутнике”.

Тренд се наставио и после рата.

У годинама одмрзавања, поезија је постала најважнији део масовне културе.

Совјетска власт је могла да подржи лењинградску школу: ту су били Бродски, Глеб Горбовски, Кушнер, Јевгениј Рејн.

Међутим, сви су они били превише Јевреји, па је за сваки случај одлучено да се подржи московска школа, где су на располагању били Јевтушенко, Рождественски, Ахмадулина, Окуцава. Не може се рећи ни да су то баш неки Руси: Јевтушенко је Немац по деди, Рождественски по оцу Пољак, Ахмадулина по оцу Татарка, Окуцава по оцу Грузијац а по мајци Јерменин.

Постојала је тада, међутим, у сваком смислу, „руска партија” у поезији: „тиха лирика”, „почвеники” – Николај Рубцов, Јуриј Кузњецов, Станислав Куњајев и њихови старији другови у лику, рецимо, Николаја Трјапкина, и њихове млађе другарице у лику, рецимо, Татјане Глушкове. Али они су обично били несигурни: нису их отерали даље од Можјаја – и нека се радују! Са Русима се у Русији поступа строго.

Почетак перестројке и потоњи тужни догађаји хаоса и распада открили су парадоксалну слику у књижевности.

Испоставило се да најжешће присталице демократије нису Лењинграђани и није „руска партија” већ „радници естраде” на челу са Јевтушенком, који су до тада добили сваки по килограм совјетских награда, титула, ордена и значки.

Ако данас поново прочитате Јевтушенкову публицистику тих година, можете се ужаснути: на тој позадини Чхартишвили и Чулпан изгледају много патриотскије.

О Окуцави са његовим „спомеником Басајеву” да и не говоримо.

Терка политичког комесара Ахата Ахмадулина и мајора КГБ-а Надежде Лазарева, прелепа Бела, син радника НКВД-а Станислава Петкевича (име Рождественског по рођењу), величанствени Роберт – сви су заузели радикално антисовјетске ставове и, рецимо, потписали писмо „Придавите гадове!” са позивом да се пуца на Дом Совјета 1993. године.

На чијој су страни тада били представници „руске партије”: Кузњецов, Куњајев, Глушкова и Трјапкин.

Таква су била времена, скоро као данашња.

Годину за годином, сви ови песници су постепено одлазили, али, шта год да се дешавало у земљи, позиције преживелих „естрадика” и „руске партије” увек су се радикално разликовале. Придњестровље, Гагаузија, Абхазија, сукоб у Осетији, сукоб на Северном Кавказу, „руско пролеће” – сваки пут се понављала иста прича: „естрадика” су били за то да Русија повуче трупе, да плати и покаје се, а „Руска партија” – за то да Русија шаље трупе, да узме оно што јој припада и да не тражи опроштај.

У свему овоме запањујућа је чињеница да се лењинградска школа на крају показала као империјална. Бродски је писао познате песме о отцепљењу Украјине, Кушнер и Рејн су благословили повратак Крима, а Глеб Горбовски је био најрадикалнији у овом кругу и одмах замрзео перестројку, либерале и демократе у свим њиховим варијантама.

Погрешила је совјетска влада у свом прорачуну. Било је потребно подржати, ако не почвенике, онда бар лењинградске „космополите”, неговане од Ахматове, а уместо Бродског, из земље је требало протерати Јевтушенка. После његових „Тенкови се крећу Прагом, тенкови газе истину” код њега је све било јасно.

Он би и сад певао потпуно исту ствар, наш Евгениј Александрович: „Тенкови се крећу по Кијеву, како да се молим за њега” – и већ би компоновао неку такву трештећу вулгарност са три стотине редака.

И ево, стиже 2022. година.

Од тих славних кохорти и великих имена готово да нико није остао. Само Станислав Јуријевич Куњајев, Бог му дао здравља, тужним очима које су одавно све прихватиле посматра шта се дешава.

Срце ме је заболело од стида и муке кад су руски хорови, у знак подршке специјалној операцији, одмах, у марту, најпре отпевали „Желе ли Руси ратове” – на Јевтушенкове стихове. Можда је ово лепа песма, али све то данас, наравно, нема никакве везе: ни Јевтушенко, западњак до сржи костију који је остатак живота провео у Сједињеним Државама, носилац цветајућег геополитичког кретенизма, ни све његове глупости о Русима који не желе рат.

Руси ратују јер то желе. Оклевали су, а сад ратују. Не завијају, жмирећи: „Пи-и-тајте у тишини... пи-и-тајте моју жену...” Ахмадулина је, узгред буди речено, била његова жена, једна од. Али није требало питати њу већ њеног тату и маму, они су боље знали одговор.

Такве песме је требало певати док не почне рат. А кад је почео – не вреди. Кад су мушкарци у рату, треба певати о томе да је рат најбољи посао.

Јуче гледам: Сергеј Безруков чита Роберта Рождественског, а сад се видео закотрљао мрежом.

Из дана у дан чекам да цела земља запева Окуцаву.

Неко ће рећи: па шта сад, забранити их, или шта?

Знате ли како ћу одговорити, да буде јасно?

Проћи ће 30 година и десиће се нови рат. Било би боље да се не деси, али ће се ипак десити. Негде, рецимо, на западним границама.

А онда ће запевати руски хор – песму на стихове, рецимо, Дмитрија Бикова. Он има добре песме о армији. То ће и запевати.

А најпознатији уметник изразиће оду Вери Полозковој. Она има много лепих ода за разне прилике.

Онда ће неки гњаватор испузати и рећи: „Знаш, можда би било боље да отпевамо нешто од Мељникова? Да прочитамо нешто од Долгарјове? Да се присетимо Караулова? Да попричамо о Пегову?”

Уморно ће га погледати и питати: „А ко су они? Сви ти људи – ко су они? То је нормална песма, зашто је не волиш?!”

Свиђа се мени све. Само певајте.

Совјетска власт је, сећам се, такође, побркала школе. И где је сад та совјетска власт?